

I anledning af realrenteskatt-betænkningen

I finansdepartementets betænkning om realrenteskat foreslås en sådan gennemført i Sverige, således som det allerede er sket i Danmark. Tankerne om en såkaldt realrenteskat kan begrundes ud fra en horisontal lighedsfilosofi. Det er nemlig således, at den personlige indkomstskat *principielt* omfatter rentetilskrivning. At rentetilvæksten i forsikringsselskaber, pensionskasser mv skulle være skattefri er derfor ulogisk. I *praksis* er både i Sverige og Danmark rentetilvækst for størstepartens vedkommende skattefri. Det skyldes, at rentetilvækst i form af kursgevinster og rentetilskrivning på opsparingsbe- gunstigede ordninger stort set er indkomstskattefri. Det ville være nemmere at bringe praksis og princip i overensstemmelse ved helt at fritage den resterende del af rentetilvæksten for skat. Det ville være et stort skridt i retning af en direkte forbrugsskat.

I stedet har man i Danmark valgt at forsøge at bringe praksis og princip i bedre overensstemmelse ved hjælp af en særlig skat på rentetilvæksten i forsikringsselskaber, pensionskasser mv, betitlet en *realrenteskat*. En tilsvarende skat foreslås nu gennemført i Sverige. Det er imidlertid værd at erindre sig, at en sådan særlig skat ikke medfører en konsekvent behandling af rentetilvækst, indkomstskattemæssigt set. Den personlige indkomstskat er den *progressive* skat, og de nævnte former for rentetilvækst er netop fritaget for progressionen. Dertil kommer, at selv om rentetilvæksten tilsyneladende formindskes ved skatten, ved man ikke, i hvor høj grad skatten påvirker og eventuelt overvælttes i før-skat-renten.

Motivet bag realrenteskatten er en anden – både i Sverige og Danmark. Efter at have været negativ i en lang årrække blev

GUNNAR THORLUND JEPSEN är professor i nationalekonomi vid Århus universitet med skatteforskning som specialområde.

den lange realrente fra slutningen af 70'erne positiv og stigende – formentlig på grund af inflationsforventningernes forsinkede tilpasning til krise og indkomstpolitik. Det gav nogle af vore politiske økonomer en platform. Ved hjælp af fremskrivninger på det høje realrenteniveau demonstrerede de, at fremtidens millionærer ville være de nuværende pensionskassemedlemmer. Man fremstillede sagen derhen, at de første generationer i næste årtusind måtte slide og slæbe for at forgyldte deres bedsteforældre. Konsekvensen af kampagnen blev realrenteafgiften.

Den danske realrenteafgift er beskrevet i den svenske betænkning. Det understreges ikke stærkt nok, at det i praksis er blevet en 40–45 procent nominalrenteafgift på de pågældende institutioner og opsparingsformer. Det skyldes flere forhold, men primært det høje realafkast i begyndelsen af 80'erne, som følge af, at man har ladet dette og ikke den aktuelle løbende realrente være helt afgørende for beskatningsgraden i de første mange år.

Ideer – både gode og dårlige – har altid haft en afsmittende effekt Danmark og Sverige imellem. Selv om den svenske realrente først i 1984 kom over de 3 1/2 procent, som formelt er bundgrænsen for den danske skat, og selv om problemet aldrig har været stort i Sverige, fandt politikerne og finansdepartementet, at "so ein Ding muss wir auch haben" og nedsatte i 1985 en komitee desangående. Komiteen har ikke kritiseret endelige dybtgående diskuteret realrenteskattens relevans og incidens. Det eneste, de har gjort, er at fremlægge et forslag, der kun afviger fra den danske ordning på to punkter:

- 1) I stedet for en større procent af forrentningen af formuen opkræves afgiften direkte som en mindre procent af formuen.
- 2) I stedet for i enkelte år at "klippe top-

pen af' realrenten foreslår man en fremførsel af negative afvigelser fra den ønskede realrente til fradrag i de positive afvigelser, før man beskatter.

Det svenske forslag er hermed mere konsekvent, administrativt enklere og ikke så asymmetrisk som det danske. Til gengæld er der ingen tvivl om, at med en ønsket realrente på over 1 procent vil det efter en årrække ikke give noget provenu, dvs være uden betydning.

Den danske realrenteskat og det svenske forslag om samme er et barn af to psykologiske kendsgerninger:

- 1) Et finansministerielt ønske om penge i kassen nu og her og i en overskuelig og politisk relevant periode.
- 2) Et økonomisyndrom, der i sine langtidsforventninger og -beregninger ikke inddrager den fjernere fremtid og/eller fortid.

Man kunne have forventet en mere langtidsbaseret analyse og også en vurdering i fugleperspektiv af et så indgribende forslag. I stedet har man fået en fornuftig skatteteknisk betænkning i jordhøjde, der helt ukritisk følger de politiske intentioner – og andet kunne man vel heller ikke vente sig.